

Ochrana zdraví v Evropě: Naše vize pro budoucnost

Cíle a strategie ECDC pro období 2007–2013

Všechny fotografie © ECDC kromě:

Obálka uprostřed © stockbyte; s. 2: © CDC. S laskavým svolením Cynthia Goldsmith;

Jacqueline Katz; Sherif R. Zaki

strana 4 © stockxpert.com

strana 5 © stockxpert.com

strana 6 © CDC

strana 8, vlevo © US National Museum of Health and Medicine

strana 9 © CDC

strana 14, vpravo © istockphoto.com

strana 16, vlevo © Photodisc

strana 16, vpravo © CDC. S laskavým svolením Dr Edwin P Ewing, Jr

© Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí, 2009

ISBN 978-92-9193-112-5

doi:10.2900/14135

Reprodukce povolena s uvedením zdroje. Veškeré fotografie v této publikaci jsou autorsky chráněny a bez výslovného povolení držitele autorských práv nesmějí být užity k účelům jiným, než je tato publikace.

Důležité upozornění:

Tento dokument má pouze informační charakter. Publikace *Ochrana zdraví v Evropě:*

Naše vize pro budoucnost shrnuje klíčové body *Strategického víceletého programu ECDC pro období 2007–2013*, a to formou, která je snadno srozumitelná široké veřejnosti.

Ačkoliv jsme se snažili vypracovat toto shrnutí ve stejném duchu, v jakém se nese původní dokument, mohly se při práci na souhrnu z původního dokumentu vytratit určité důležité významové odlišnosti. Přejete-li si získat oficiální původní znění strategie a cílů ECDC, doporučujeme vám úplnou verzi dokumentu *Strategický víceletý program pro období 2007–2013*. Tento dokument je dostupný on-line na následující adrese:

www.ecdc.europa.eu

Ochrana zdraví v Evropě: Naše vize pro budoucnost

Cíle a strategie ECDC pro období 2007–2013

Obsah

Předmluva – činnost EU v oblasti boje proti infekčním nemocem	3
Úvod	4
Hrozby infekčních nemocí	5
Faktory ovlivňující riziko infekčních nemocí v dnešní EU	6
Cíle a akce – Strategický plán ECDC pro období 2007–2013.....	8
Skupina 1: Vytváření poznatků	10
Skupina 2: Posílení funkcí veřejného zdravotnictví.....	12
Skupina 3: Budování a udržování partnerství	15
Závěr	16

Naší vizí je Evropská unie, ve které všichni občané požívají nejlepší ochrany před přenosnými nemocemi, jakou umožňují nejaktuálnější opatření prevence a kontroly.

Zsuzanna Jakab, ředitelka ECDC

Předmluva – činnost EU v oblasti boje proti infekčním nemocem

Svět nikdy nebyl více vzájemně provázán, než je tomu v současnosti. Miliony osob a tuny potravin překročí každý den hranice mezi jednotlivými státy. V průběhu jedné noci jsou ve větším hotelu v evropském městě ubytováni v průměru hosté z nejméně dvanácti zemí. Jak jsme se předsvědčili v roce 2003 díky SARS, může se infekční nemoc po propuknutí šířit po světě dosud nevídanou rychlostí.

Dobrou zprávou je nicméně to, že k odhalení a prevenci propuknutí nemocí jsme ve 21. století vyzbrojeni lepšími nástroji než kdy dříve. Naším úkolem je tedy zajistit, abychom tyto nástroje využívali účinným způsobem. V roce 2005 bylo v rámci plnění tohoto úkolu na pomoc Evropské unii (EU) a jejím členským státům založeno Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC). Naším mandátem je přispívat spolu s orgány pro veřejné zdraví v členských státech a na úrovni EU k hladkému průběhu vzájemné spolupráce a shromažďovat dostatečné množství faktických materiálů potřebných k odůvodnění účinných opatření.

Počet infekčních nemocí, které mohou ohrozit zdraví lidí v EU, je však vysoký. ECDC disponuje pouze omezenými zdroji, a proto je nutné stanovit určité priority. Jaké klíčové kroky, které by opravdu přinesly zlepšení ochrany lidského zdraví, můžeme učinit na úrovni EU? Kterých nemocí bychom se měli nejvíce obávat?

V roce 2007 schválila naše správní rada pro ECDC *Víceletý strategický program*, který se pokouší na tyto otázky odpovědět. Program vychází z analýzy klíčových hrozeb infekčních nemocí, kterým Evropa čelí, a definuje oblasti, ve kterých by ECDC mohlo poskytnout reálnou přidanou hodnotu k existujícím činnostem na vnitrostátní a evropské úrovni. Tento program představuje jakousi cestovní mapu pro naši práci až do roku 2013.

Dokument *Ochrana zdraví v Evropě: Naše vize pro budoucnost* shrnuje klíčové body *Víceletého strategického programu ECDC pro období 2007–2013* ve formě, která je srozumitelná široké veřejnosti. Věřím, že pro Vás bude zajímavý a že v něm naleznete poučné informace.

Zsuzsanna Jakab
ředitelka ECDC

Tomtebodan – sídlo ECDC

Úvod

Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC) bylo založeno v roce 2005 z důvodu ochrany zdraví občanů Evropské unie (EU) před infekčními nemocemi. Slouží jako informační, vědomostní a akční centrum na podporu a posílení činnosti orgánů EU a jednotlivých členských států v jejich práci při odhalování, prevenci a kontrole infekčních nemocí.

Za tímto účelem ECDC zvolilo pro období 2007–2013 na cílech založený flexibilní přístup.¹ Tento přístup je nastíněn v tomto dokumentu a umožňuje ECDC své činnosti efektivně zaměřit a měřit jejich účinnost. Dále umožňuje ECDC přizpůsobit svou práci nově vznikajícím problémům a uvádět do praxe nové vědecké poznatky a metody.

ECDC zaměřuje svou pozornost na potenciálně nebezpečný vývoj infekčních nemocí po celém světě a využívá k tomu všech zdrojů, které jsou pro jeho práci potřeba. Jako relativně nově založená agentura má však středisko ECDC v úmyslu nejprve posílit vlastní funkce a činnosti v rámci EU, a teprve poté bude připraveno přijmout aktivnější úlohu mimo EU, na celosvětové úrovni.

Z tohoto důvodu se práce ECDC do roku 2010 soustředí zejména na 27 zemí EU a tři další členské země Evropského hospodářského prostoru (EHP).²

ECDC posiluje svá partnerství se všemi členskými státy EU a zeměmi EHP prostřednictvím navazování formálních i neformálních vazeb s dalšími pracovišti, jako je například Světová zdravotnická organizace. Tento přístup umožňuje všem partnerům vzájemné sdílení znalostí, zkušeností a vědeckých zdrojů.

Tento dokument shrnuje klíčové prvky dlouhodobého strategického plánu ECDC (2007–2013). Zprvu pojednává o minulých i současných hrozbách infekčních nemocí v Evropě. Zadruhé zkoumá faktory (determinanty), které určují míru zranitelnosti občanů EU vůči infekčním nemocem. Zatřetí předkládá sedm hlavních oblastí práce (cílů) a akcí ECDC, na které se ECDC chce přednostně zaměřit v rámci plnění svých cílů.²

1. Island, Lichtenštejnsko a Norsko.

2. ECDC zveřejnilo svůj první Strategický víceletý program pro období 2007–2013 v roce 2007. Úplný text dokumentu naleznete na této adrese: www.ecdc.europa.eu

Hrozby infekčních nemocí

Infekční nemoci měly v průběhu celé historie značný dopad na lidské zdraví. Předpokládá se například, že „černá smrt“ v roce 1348 měla v Evropě za následek úmrtí až 50 milionů osob, což odpovídalo v té době 30 až 60 % celkové populace na daném území.

Ve 20. století došlo k výraznému zdokonalení léčby a prevence infekčních nemocí, a to díky objevení antibiotik a rozšíření očkování. Zvýšení kvality očkovacích látek zásadně omezilo výskyt některých nemocí, nebo vedlo dokonce k jejich úplnému vymýcení (například dětské infekční nemoci, obrna, pravé neštovice). Pokrok v úrovni veřejné a osobní hygieny v zemích EU a EHP vedl k tomu, že nemoci jako cholera, tyfus a infekce související s porodem se většinou považují za věc minulosti.

Tato zlepšení se však netýkají ve stejné míře všech zemí – v rámci jednotlivých států se lze stále ještě setkat s určitými skupinami lidí, které z dosaženého pokroku nemají žádoucí prospěch. A stále se objevují

nové hrozby. Mění se životní styl (například vyšší míra cestování po světě, hromadné stravování, globální trh s potravinami, nadměrné užívání antibiotik, mění se sexuální chování) a změny v životním prostředí ohrožují mnohá zlepšení v oblasti zdraví, kterých bylo dosud dosaženo.

Faktory ovlivňující riziko infekčních nemocí v dnešní EU

Determinanty

Existuje široké spektrum infekčních nemocí, které ohrožují občany EU.³ Riziko nákazy infekční nemocí ovlivňuje řada faktorů nazývaných „determinanty“. Některé z těchto determinantů jsou uvedeny v následujícím rámečku.

Pochopení determinantů určité nemoci má zásadní význam pro poznání nejlepších způsobů její prevence a kontroly.

Koordinace

EU disponuje mnoha různými institucemi a zahrnuje celou řadu zemí, které je nutné do boje proti infekčním nemocem zapojit. Všechny členské státy mají vlastní zdravotnické služby, které jsou však organizovány odlišným způsobem. Jedním z nejzásadnějších úkolů, které před ECDC stojí, je vytvořit ve všech institucích

EU a členských státech výchozí podmínky pro vzájemnou spolupráci. Totéž platí i pro různá odvětví a organizace veřejných služeb: například propuknutí ptačí chřipky ukázalo nutnost spolupráce mezi organizacemi z oblasti zemědělství, zdravotnictví, ochrany přírody a bezpečnosti potravin.

Prevence

Dalším problémem je skutečnost, že s tím, jak se postupně snižuje hrozba některých nemocí, přestávají lidé pociťovat nutnost pokračovat v prevenci. Příkladem mohou být některé dětské infekční nemoci, jako jsou spalničky a příušnice. Jelikož roste počet rodičů, kteří se rozhodnou nenechat své dítě očkovat proti těmto nemocem, tyto nemoci se vracejí. Mnohé z nemocí, u nichž existuje riziko jejich opětovného rozšíření na základě těchto skutečností, jsou zvláště nebezpečné pro děti a mladé dospělé.

Některé determinanty infekčních nemocí v Evropě

Měníci se populace: podíl starších lidí, kteří nemusejí být dostatečně odolní vůči nemocem, se zvyšuje; dochází k významné migraci a mezinárodnímu cestování, které mohou být příležitostí pro šíření infekčních nemocí; větší míra urbanizace povede k chudnutí centrálních částí měst, zvyšování hustoty obyvatelstva a vyššímu riziku infekčních nemocí.

Sociální podmínky: chudí, nezaměstnaní a lidé bez odpovídajícího bydlení čelí většímu riziku určitých nemocí. V budoucnosti může dojít k prohloubení sociální nerovnosti, která s sebou přinese zvýšení počtu skupin s vyšším rizikem výskytu určitých infekčních nemocí.

Životní styl: větší počet turistických a obchodních cest zvyšuje riziko přenosu nemocí; „nechráněný sex“ je hlavním rizikovým faktorem pro sexuálně přenosné

infekce (SPI) a HIV, jejichž výskyt v některých částech Evropy velmi rychle roste; zneužívání drog je hlavním rizikem pro šíření hepatitidy, HIV, SPI a septických infekcí; změny ve spotřebitelském chování vedou k většímu počtu infekcí souvisejících s potravinami.

Fyzické prostředí, technologie a obchod: environmentální, ekologické a klimatické změny (které mohou ovlivnit některé infekční nemoci) budou urychleny globálním oteplováním; zlepšení technologií vedlo ke snížení výskytu některých nemocí (například cholery), ale vedlo ke zvýšení výskytu jiných (například legionářské nemoci); moderní postupy při výrobě potravin a globální trh s potravinami mohou vést k rozsáhlým propuknutím nemocí přenášených potravinami, které lze jen obtížně kontrolovat, neboť potraviny se dopravují po celém světě a někdy se i dlouhodobě skladují.

Nové objevy

Nové lékařské poznatky ukazují, že některá onemocnění (například rakovina, vředy) mají spojitost s infekčními nemocemi. Kupříkladu se nyní předpokládá, že až 20–25 % všech případů rakoviny může být infekčního původu. To znamená, že odborníci z různých oborů zdravotnictví budou muset navázat bližší spolupráci.

Ekonomika

Infekční nemoci mají obrovský ekonomický dopad na země EU. Ačkoliv nejsou k dispozici žádné studie o sou-

hrnných nákladech na infekční nemoci v EU jako celku, existují studie o jednotlivých zemích. Například léčení infekčních nemocí v Anglii stojí národní zdravotní systém Spojeného království asi 6 miliard HDP ročně; propuknutí SARS v roce 2003 pravděpodobně stálo Čínu a Kanadu asi 1 % jejich hrubého národního produktu; BSE ve Spojeném království v roce 1995 s sebou přinesla náklady téměř 6 miliard EUR. I když o ekonomickém dopadu infekčních nemocí je třeba získat další informace, již teď je zcela zřejmé, že je obrovský.

Schůze Správní rady v ECDC

Cíle a akce – Strategický plán ECDC pro období 2007–2013⁴

Dlouhodobý strategický plán ECDC byl zpracován s cílem soustředit veškeré aktivity střediska zvoleným směrem. Veškeré roční pracovní plány vycházejí z dlouhodobých cílů a jsou s nimi v plném souladu. Obsah plánu vychází z finančních prostředků, které budou podle názoru střediska na jeho činnost k dispozici. Plán je rozdělen do dvou období:

V prvním období, v období let 2007–2009, se ECDC zaměřuje na posílení vlastních základních funkcí a činností a na navázání pevných vztahů s EU, s členskými státy EU a s dalšími partnery (například WHO). Středisko pracuje rovněž na rozvoji funkcí veřejného zdravotnictví v EU a v členských státech EU (například dohled, odborná příprava zdravotnických pracovníků, znalostí o prevenci a kontrole infekčních nemocí). ECDC pracuje také na roz-

voji základních „nástrojů“ pro vědeckou práci, jako jsou databáze, sítě a vědecké metody. Nemocemi, na které se ECDC v tomto pracovním období prioritně zaměřuje, jsou chřipka, HIV a AIDS, tuberkulóza, nemoci, kterým lze předejít očkovaním (zejména spalničky a další „dětské nemoci“⁵), a infekce v nemocnicích a na klinikách.

Ve druhém období, v období let 2010–2013, rozšíří ECDC své zaměření o boj proti konkrétním nemocem. Půjde zejména o vytváření databází faktických materiálů o neúčinnějších způsobech prevence a o kontrolu určitých nemocí, zkoumání jejich „determinantů“ a snahu zjistit, jaké budou jejich pravděpodobné dopady (současné a budoucí). Dle potřeby mohou být priority pro toto druhé období upraveny na základě zkušeností z prvního období.

4. Tento pracovní strategický víceletý plán pokrývá období 2007–2013. Je slučitelný s Druhým programem EU pro komunitní akce v oblasti zdraví (2007–2013). Je také v souladu se současnou politikou a prioritami EU v oblasti veřejného zdraví.
5. Každá evropská země má vlastní politiku očkování dětí proti infekčním nemocem, jako jsou spalničky, příušnice, zarděnky, záškrt, černý kašel, atd. Je však důležité poznamenat, že i dospělí se mohou těmito nemocemi nakazit, zejména pokud proti nim nebyli v dětství očkovaní.

Experti ECDC na terénní misi

„Cílený“ přístup ECDC

Práce v rámci strategického víceletého plánu jsou rozděleny do sedmi cílových oblastí. Ke každému cíli se váže několik akcí, které hodlá ECDC pro splnění daného cíle uskutečnit.

ECDC se rozhodlo použít tento přístup pružných cílů s konkrétními výstupy z několika důvodů.

Určení cílů:

- Umožňuje lépe pochopit, čeho se ECDC snaží dosáhnout a jak toho chce dosáhnout.
- Umožňuje měření výstupů, takže je zřejmé, zda bylo či nebylo cíle dosaženo.
- Poskytuje ECDC a všem, kteří pro něj pracují, jasný plán toho, co je nutné udělat.

- Vede osoby odpovědné za dosažení cíle k uvažování o různých způsobech jejich dosažení.
- Zlepšuje vědecké myšlení podněcováním analýzy toho, kde se nacházíme, čeho chceme dosáhnout a jak toho dosáhnout.
- Může být upraven podle toho, jak se budou vyvíjet příslušné práce a jak bude docházet k pokroku vědeckých důkazů a poznatků.

Cíle a činnosti střediska jsou uvedeny na internetové stránce ECDC pouze v angličtině. Níže je uveden stručný přehled jednotlivých cílů a důvodů pro jejich zvolení. Tento přehled zmiňuje i některé významnější akce, které ECDC realizuje pro dosažení daného cíle.

Cílové oblasti jsou rozděleny do tří skupin, které zohledňují hlavní oblasti práce ECDC – vytváření poznatků, posílení funkcí veřejného zdravotnictví a rozvoj partnerství.

Skupina 1

Vytváření poznatků

V této skupině byl stanoven pouze jeden cíl.

Cíl 1 se zaměřuje na rozšíření znalostí o prevenci a kontrole více než 55 infekčních nemocí (viz rámeček 2), které ECDC aktivně monitoruje. Tyto nemoci jsou rozděleny do skupin podle determinantů nemocí. V současné době tyto skupiny zahrnují:

- sexuálně přenosné infekce (SPI) včetně HIV/AIDS a virů přenášených krví (například hepatitida);
- akutní infekce dýchacího ústrojí;
- nemoci a zoonózy přenášené potravinami a vodou;
- vznikající nemoci a nemoci šířené přenašeči;
- nemoci, jimž lze předcházet očkováním; a
- infekce související se zdravotní péčí a antimikrobiální rezistence.

V rámci tohoto cíle jsou vymezeny tři oblasti akcí a výsledkem má být významné rozšíření poznatků v jednotlivých oblastech do roku 2013.

První oblast akcí se zaměřuje na rozšiřování znalostí souvisejících se zdravotními, ekonomickými a sociálními dopady těchto infekčních nemocí na člověka a na společnost. Existují značné mezery ve spolehlivosti a úplnosti údajů v této oblasti. Pokud máme být schopni naplánovat a stanovit priority akcí, je nutné tyto nedostatky vyřešit. Například velmi málo je známo o ekonomických dopadech infekčních nemocí a rozdílech v jejich dopadech v odlišných geografických oblastech a populačních skupinách.

Druhá oblast akcí se týká vědeckého pochopení determinantů jednotlivých nemocí. Existuje mnoho faktorů (determinantů), které ovlivňují vznik a šíření různých nemocí a jejich nakažlivost. Biologické faktory zahrnují původce nemoci, rezistenci na antibiotika, genetiku, věk, cestu šíření (vzduch, potraviny, voda, hmyz, atd.). Tyto faktory jsou pak ovlivňovány sociálními, ekonomickými a environmentálními faktory, jako jsou kvalita bydlení, voda, ovzduší, potraviny, cestování, přístup ke zdravotnickým službám a globální klima a změny v životním prostředí. Je nutné získat více poznatků o tom, které z těchto determinantů jsou nejdůležitější a jak se vzájemně ovlivňují. Tato zjištění pomohou při hledání co nejlepších způsobů, jak snížit vliv jednotlivých determinantů.

Třetí oblast se týká získávání vědeckých důkazů k určení co nejlepších metod pro prevenci a kontrolu jednotlivých infekčních nemocí. Existuje celá řada metod prevence a kontroly, některé však fungují lépe než jiné, případně jsou hospodárnější. Je nutné provést patřičné studie a zjistit, které metody fungují a proč a jaké náklady vyžadují. Je rovněž třeba nalézt jiné a lepší metody prevence a kontroly.

Čtvrtá oblast se týká pomoci členským státům v jejich boji proti infekčním nemocem. ECDC vykonává tuto činnost prostřednictvím pomoci zemím při sdílení vědeckých poznatků a zkušeností. ECDC také vypracovává soubor standardů, které mohou členské státy uplatnit při zvyšování kvality své práce v oblasti infekčních nemocí. ECDC napomáhá koordinaci mezi členskými státy a orgány EU.

Očkování proti sezónní chřipce

Nemoci, které jsou předmětem vědecké práce ECDC

Infekce dýchacího ústrojí

Chřipky, TBC, legionelóza.

SPI včetně HIV a virů přenášených krví

Chlamydie, gonokokové infekce, hepatitida B, hepatitida C, HIV a syfilis.

Nemoci a zoonózy přenášené potravinami a vodou

Campylobacteriόza, kryptosporidiόza, infekce vyvolané EHEC, norovirové infekce, salmonelόza, hepatitida A a E, listeriόza, botulismus, brucelόza, Creutzfeldt-Jakobova choroba a jiné TSE, schigelόza, toxoplasmόza, trichinόza a jersiniόza, antrax, cholera, tularémie, echinokokόza, giardiáza, leptospirόza.

Vznikající nemoci a nemoci šířené přenašeči

Malárie, horečka Q, chikungunya, horečky hanta a dengue, žlutá zimnice, západonilská horečka, boreliόza, TBE, mor, SARS, pravé neštovice, virové hemoragické horečky, vznikající/jiné nemoci neznámého původu.

Nemoci, jimž lze předcházet očkováním

Hemofilní chřipka typu B, spalničky, meningokoková onemocnění, příušnice, černý kašel, zarděnky, pneumokokové infekce (invazivní), záškrť, tetanus, poliomyelitida, vzteklna, rotavirové infekce, plané neštovice, lidský papilomavirus (HPV).

Infekce související se zdravotní péčí a antimikrobiální rezistence

Nozokomiální infekce, patogeny s antimikrobiální rezistencí.

Skupina 2

Posílení funkcí veřejného zdravotnictví

Druhá skupina cílů se zaměřuje na budování funkcí veřejného zdravotnictví – dle potřeby vytváření nových funkcí a pracovních postupů, propojování existujících funkcí a institucí a vytváření sítí. Tyto úkoly budou mít v prvním období plnění programu prioritu, neboť hladce fungující veřejné zdravotnické služby a funkce jsou nezbytným východiskem pro další akce. Dobře pracující služby a funkce veřejného zdravotnictví jsou nezbytné například pro úspěch prací uvedených v cíli 1 týkajícím se jednotlivých infekčních nemocí.

Do této skupiny je zařazeno šest cílů, které pokrývají dohled, vědeckou podporu, připravenost na řešení pro-
puknutí infekčních nemocí, odbornou přípravu a komunikaci o infekčních nemocech.

Cíl 2 se zabývá dohledem – jedná se o proces monitorování infekčních nemocí v Evropě a ve světě s cílem umožnit orgánům EU a členským státům účinně chránit své občany. Zkoumá měnící se charakter nemocí, propuknutí nemocí, změny existujících nemocí apod.

V současnosti se v Evropě dohledem zabývá celá řada institucí a zemí, přičemž každá z nich si vytvořila vlastní metody práce a shromažďuje různé informace (údaje) různými způsoby. Ne všechny údaje proto vykazují stejnou kvalitu. Tato skutečnost znesnadňuje porovnávání údajů a vytváření celistvého přehledu o vývoji v dané oblasti. ECDC přebírá v následujících letech odpovědnost za dohled nad všemi infekčními nemocemi v EU. Cílem je zajistit, aby nejúčinnější sítě, databáze, způsoby práce atd. byly organizovány a koordinovány takovým způsobem, který zajistí, že získané údaje budou správné

a využitelné. Společně s Evropskou komisí koordinuje ECDC proces zaměřený na vytváření seznamu nemocí v řazení podle priorit, přičemž cílem je tento seznam pravidelně sledovat a zabezpečovat jeho pravidelné přehodnocení. Zvláštní pozornost je věnována systému včasných varovných signálů epidemií či nových nemocí (nebo změn v jejich průběhu). ECDC v neposlední řadě dbá na to, aby instituce a osoby, které informace potřebují, získávaly odpovídající objem informací ve správný čas a v přiměřeně detailní podobě.

Cíl 3 se týká vědeckého výzkumu a prognóz, předvídání budoucích hrozeb vyplývajících z infekčních nemocí atd. Ačkoliv v EU probíhají výzkumné a jiné práce ve značném objemu, jsou rozloženy mezi nejrůznější instituce a jednotlivé členské státy. ECDC usnadňuje výměnu informací a koordinaci prací mezi zúčastněnými stranami. V laboratořích bylo již vynaloženo mnoho úsilí v oblasti výzkumu příčin infekčních nemocí, způsobů jejich šíření, jejich léčby atd. Cílem ECDC je podporovat další výzkum rovněž mimo laboratoře, a to se zaměřením na výzkum nejlepších způsobů prevence a kontroly infekčních nemocí. Výsledky této práce musí být rovněž dány k dispozici všem členským státům a orgánům EU, které je potřebují. Aby bylo možné toto sdílení poznatků uvést do praxe, soustředilo ECDC svou pozornost na zlepšování vědecko-výzkumných metod a důkazů a poskytuje více podpory laboratořím v rámci veřejného zdravotnictví v Evropě. ECDC v tomto smyslu sehrává úlohu centra pro vědecké poznatky, výzkum a poradenství. Organizuje rovněž studie zaměřené na oblasti, ve kterých je nutné doplnit chybějící poznatky, a vydává pokyny pro vědecký výzkum.

Rodina s dítětem po očkování v dětském očkovacím středisku, Stockholm, Švédsko 2008

Cíl 4 se týká hrozeb infekčních nemocí – jejich odhalování, přípravy na možné propuknutí infekčních nemocí a ochrany občanů EU proti těmto nemocem. Zahrnuje šetření a kontrolu propuknutí infekčních nemocí, které by mohly mít potenciální dopad na několik zemí EU. Zvláštní pozornost je věnována odhalování a ověřování včasných varovných signálů kdekoli na světě, které by mohly naznačovat počátek nové epidemie podobné SARS v roce 2003 nebo počátek šíření nového chřipkového viru, jež by mohl způsobit pandemii.

V boji proti infekčním nemocem se angažuje celá řada nejrůznějších orgánů EU a institucí činných v oblasti veřejného zdraví v jednotlivých členských státech, nicméně každá z nich pracuje odlišným způsobem. ECDC přispívá svým úsilím ke koordinaci práce všech těchto institucí s cílem dosáhnout systematictějšího a účinnějšího postupu odhalování infekčních nemocí a reakce na jejich propuknutí. Začínají se využívat rovněž nové způsoby získávání informací o vypuknutí infekčních nemocí, jako je internet a nejmodernější informační technologie. ECDC zřídilo účinný systém včasného varování a při odhalování propuknutí nemocí poskytuje orgánům EU a členským státům podporu.

ECDC nabízí poradenství a pomoc členským státům a orgánům EU při řešení existujících propuknutí infekčních nemocí a při přípravě plánů na možná vypuknutí nemocí v budoucnosti. Mobilizuje týmy odborníků, které vysílá do terénu na podporu šetření a kontrolní činnosti, a to nejen v rámci EU, ale na požádání i do jiných zemí.

Cíl 5 se týká odborné přípravy. Jednotlivé členské státy prošly v minulosti odlišnými zkušenostmi s infekčními nemocemi a jejich přístupy k prevenci a kontrole infekčních nemocí a jejich propuknutí se rovněž liší. Hrozby nových infekčních nemocí však ukázaly, že je nutné dosáhnout vyšší míry koordinace. Školení nabízejí účastníkům příležitost k výměně zkušeností a představitelům různých institucí a veřejných služeb příležitost k vzájemným diskusím a výměně informací o tom, jakou úlohu kdo hraje v boji proti infekčním nemocem.

ECDC koordinuje Evropský program pro odbornou přípravu v oblasti intervenční epidemiologie (EPIET). V současnosti se do dvouletého programu každoročně zapisuje 16 až 20 účastníků, kteří jsou vysíláni na stáž do národního institutu pro dohled nad veřejným zdravím v jiném členském státě. Během svého dvouletého pobytu pracují pod vedením zkušeného epidemiologa a zapojují se do praktické terénní epidemiologie v reálných situacích, čímž získávají cenné zkušenosti.

Kromě toho ECDC přispívá k přípravě krátkodobých vzdělávacích programů na pomoc zemím EU při posilování jejich kapacity v oblasti lidských zdrojů. Tato činnost zahrnuje i vzájemné propojování jednotlivých školicích institucí.

Informační stánek ECDC

Cíl 6 se týká komunikace o infekčních nemocech.

V tomto cíli se stanoví, že do roku 2013 by se ECDC mělo stát hlavním zdrojem informací o infekčních nemocech na úrovni Evropy. ECDC by mělo dále podporovat komunikační aktivity v oblasti zdraví na úrovni jednotlivých států a mělo by se stát centrem odborných poznatků o správné praxi v oblasti informování o naléhavých rizicích.

ECDC se ve své komunikaci zaměřuje na dvě hlavní cílové skupiny: na odborníky na veřejné zdraví (včetně odborníků ve vnitrostátních orgánech a širší zdravotnické obce) a na širokou veřejnost (příčemž jedním z hlavních kanálů pro sdělování informací veřejnosti jsou v tomto případě média). ECDC poskytne každé z těchto cílových skupin odlišné informace a bude k tomu využívat dostupné metody a komunikační kanály, které nejvíce odpovídají dané skupině.

Směrem k odborníkům na veřejné zdraví komunikuje ECDC prostřednictvím významných vědeckých zasedání a konferencí. Vědecké informace o infekčních nemocech zveřejňuje rovněž na internetu. Mezi tyto on-line informace patří údaje o výskytu infekčních nemocí, informační listy, posouzení rizik, hlášení o propuknutí

nákazy a informace o otázkách souvisejících s prevencí a kontrolou. ECDC vystupuje jako centrální zdroj vědeckých informací a poznatků o infekčních nemocech. Pro účinnější sdílení poznatků obsahují internetové stránky ECDC rovněž odkazy na internetové stránky jednotlivých států a EU. Cílem ECDC je usnadnit odborníkům na veřejné zdraví získávání potřebných informací o veškerých aspektech infekčních nemocí.

Pokud jde o širokou veřejnost a média, ECDC bere ohled na skutečnost, že tyto cílové skupiny potřebují informace, které jsou spolehlivé a přesné. Jakmile dojde k propuknutí nemoci, veřejnost a média požadují, aby tyto informace byly k dispozici rychle. Pokud chtějí zdravotnické orgány získat důvěru těchto cílových skupin, musí komunikovat otevřeně a čestně.

ECDC může podpořit komunikační aktivity členských států v oblasti zdraví tím, že jim poskytne specializovanou odbornou přípravu vztahující se ke specifickým tématům, jako je například komunikace při mimořádných situacích souvisejících s veřejným zdravím. ECDC může připravit soubor nástrojů na pomoc členským státům při komunikaci o konkrétních tématech a může dokonce podpořit společné kampaně. ECDC pomáhá členským státům při vzájemném sdílení informací a při sdílení informací s orgány na úrovni EU a dle potřeby podporuje rovněž přípravu společných přístupů k médiím. Může také zprostředkovat vzájemné kontakty mezi vnitrostátními úředníky, novináři a vydavateli, aby mohli sdílet poznatky a znalosti.

Skupina 3

Budování a udržování partnerství

Tato skupina zahrnuje pouze jeden **cíl, a to cíl 7, který se týká spolupráce a budování partnerství**. Mnohé z „determinantů“ infekčních nemocí jsou propojeny s jinými obory, jako jsou například bydlení, bezpečnost potravin, zemědělství nebo životní prostředí. Všechny zainteresované strany musí v boji proti hrozbám, které infekční nemoci představují, spolupracovat. Nikdo nemůže v tomto směru jednat samostatně. Ačkoliv se jednotlivé země zajisté potýkají se svými vlastními problémy, pravděpodobně lze podobné problémy nalézt i v jiných zemích, které mohou nabídnout své znalosti a zkušenosti. Vzhledem k tomu, že se ECDC začíná zabý-

vat infekčními nemocemi z celosvětového hlediska, bude muset rovněž navázat spolupráci se širším okruhem institucí, které rovněž působí na globální úrovni.

Partneři ECDC

Závěr

S rostoucím nebezpečím infekčních nemocí se předpokládá, že víceletý strategický program ECDC pomůže vést EU a členské státy v jejich činnosti na ochranu zdraví občanů. Program je dostatečně pružný k tomu, aby pomohl řešit problémy, které mohou v budoucnosti nastat. Stanovené cíle usnadňují monitorování pokroku a úspěchů ECDC a zajišťují, že bude vykonáno vše, co je třeba. Doufáme také, že tento program se stane inspirací a pozitivním vodítkem pro zaměstnance a partnery ECDC v boji proti infekčním nemocem.

Jak získat publikace EU

Publikace na prodej:

- prostřednictvím EU Bookshopu (<http://bookshop.europa.eu>);
- u vašeho knihkupce – uveďte název, vydavatele a/nebo číslo ISBN;
- obraťte se přímo na některého z našich obchodních zástupců. Jejich kontaktní údaje najdete na <http://bookshop.europa.eu> nebo je získáte zasláním faxu na číslo +352 2929-42758.

Bezplatné publikace:

- prostřednictvím EU Bookshopu (<http://bookshop.europa.eu>);
- na zastoupeních nebo delegacích Evropské komise. Jejich kontaktní údaje najdete na <http://ec.europa.eu/> nebo je získáte zasláním faxu na číslo +352 2929-42758.

ISBN 978-92-9193-112-5

9 789291 931125

Oficina de Publicacions

TQ-81-08-456-CS-C

ECDC – Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí

Návštěvní adresa:

Tomtebodavägen 11 A
171 83 Solna, ŠVÉDSKO

Tel. +46 858601000

Fax +46 858601001

Internetové stránky: www.ecdc.europa.eu

E-mail: info@ecdc.europa.eu

Poštovní adresa:

ECDC – European Centre for
Disease Prevention and Control
171 83 Stockholm, ŠVÉDSKO

Agentura Evropské unie
www.europa.eu

Tato brožurka je k dispozici v těchto jazycích:

v angličtině, češtině, dánštině, estonštině, finštině,
francouzštině, irštině, islandštině, italštině, litevštině,
lotyštině, maďarštině, maltštině, němčině, nizozemštině,
norštině, polštině, portugalštině, řečtině, slovenštině,
slovinštině, španělštině
a švédštině.